

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MACIEJ SZPUNAR
föredraget den 11 januari 2024¹

Mål C-632/22

AB Volvo
mot
Transsaqui S.L.,
ytterligare deltagare i rättegången:
Ministerio Fiscal

(begäran om förhandsavgörande från Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien))

”Begäran om förhandsavgörande – Lastbilskartell – Talan om skadestånd – Delgivning av stämningsansökan till moderbolagets dotterbolag – Förordning (EG) nr 1393/2007”

1. Förevarande begäran om förhandsavgörande från Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) ger EU-domstolen tillfälle att klargöra tillämpningsområdet för förordning (EG) nr 1393/2007² i ett fall där en sökande har för avsikt att delge en stämningsansökan till ett dotterbolag till det bolag mot vilket sökanden vill väcka skadeståndstalan.
2. Den centrala frågan är huruvida stämningsansökningar riktade mot moderbolaget kan delges dess dotterbolag, mot bakgrund av EU-domstolens dom i målet Sumal,³ där domstolen fann att en talan om skadestånd för överträdelse av konkurrensreglerna (*”private enforcement”*) kunde riktas mot såväl moderbolaget som dess dotterbolag, inom ramen för en lastbilskartell som beivrats av Europeiska kommissionen.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3. Artikel 1 i förordning nr 1393/2007, med rubriken ”Tillämpningsområde”, har följande lydelse:

”Denna förordning ska tillämpas i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur då en rättegångshandling eller en annan handling ska sändas från en medlemsstat till en annan för

¹ Originalspråk: engelska.

² Europaparlamentets och rådets förordning av den 13 november 2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (”delgivning av handlingar”) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1348/2000 (EUT L 324, 2007, s. 79).

³ Se dom av den 6 oktober 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800).

delgivning. Den ska i synnerhet inte tillämpas på skattefrågor, tullfrågor eller förvaltningsrättsliga frågor eller på statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av statens myndighet (*acta jure imperii*).”

Spansk rätt

4. Artikel 24 i den spanska konstitutionen har följande lydelse:

”1. Var och en har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol vid utövande av sina rättigheter och tillvaratagande av berättigade intressen. Inte under några omständigheter får rätten till försvar åsidosättas.

2. Var och en har rätt att få sin sak prövad i en behörig domstol, rätt till försvar och att biträdas av en försvarare, att bli underrättad om den aktuella anklagelsen, rätt till en offentlig rättegång utan onödigt dröjsmål, att använda de bevismedel som är relevanta för försvaret, att inte vittna mot sig själv, att inte erkänna sig skyldig samt att betraktas som oskyldig till dess motsatsen bevisats.”

5. I artikel 155 i Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (lag 1/2000 om civilrättsliga förfaranden) av den 7 januari 2000,⁴ i den lydelse som är tillämplig på det nationella målet, med rubriken ”Delgivning till parter som ännu inte har deltagit i förfarandet eller som inte representeras av ett ombud. Hemvist.”, föreskrivs följande:

”1. Om parterna inte företräds av ett ombud eller om det är fråga om en första formell underrättelse eller kallelse gentemot svaranden, ska delgivningen ske genom att handlingarna skickas till parternas adress.

...

3. I detta sammanhang kan delgivningsadressen vara den som anges i kommunens register eller den som är officiellt registrerad för andra ändamål, samt den som anges i det officiella registret eller i publikationer från yrkesorganisationer, när det gäller företag och andra enheter eller personer som utövar ett yrke för vilket de är skyldiga att vara medlemmar i en yrkesorganisation. Den plats där en person utövar ett yrke eller en anställning som inte är tillfällig kan också anses vara dennes delgivningsadress för dessa ändamål.

...

Om ansökan riktar sig till en juridisk person får även adressen för den som uppträder som administratör, förvaltare eller befullmäktigat ombud för det affärsdrivande företaget eller som ordförande eller ledamot i styrelsen i en association som är upptagen i ett officiellt register anges som delgivningsadress.”

Bakgrund till det nationella målet, förfarandet och tolkningsfrågorna

6. Transsaqui SL köpte in två Volvolastbilar under år 2008.

⁴ BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575.

7. Den 19 juli 2016 antog kommissionen ett beslut om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992⁵ (ärende AT.39824 – Lastbilar) (delgivet med dokumentnummer C(2016) 4673) (nedan kallat kommissionens beslut av den 19 juli 2016).⁶ AB Volvo var en av mottagarna av detta beslut. I det beslutet fann kommissionen att ett antal lastbilstillverkare, däribland Volvo, hade deltagit i en kartell i form av en enda fortlöpande överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet. Beslutets mottagare konstaterades ha deltagit i en otillåten samverkan och/eller bära ansvaret för den. Den otillåtna samverkan bestod bland annat i avtal och/eller samordnade förfaranden i fråga om prissättning och höjningar av bruttopriset i syfte att anpassa bruttopriserna i Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) samt om tidpunkten och övervältrande av kostnaderna för införandet av de utsläppstekniker som krävs enligt Euro 3- till Euro 6-standarderna. Vad Volvo beträffar fastställdes det att överträdelsen pågick mellan den 17 januari 1997 och den 18 januari 2011.

8. Den 12 juli 2018 väckte Transsaqui talan mot Volvo vid Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1 i Valencia, Spanien), och begärde ersättning för den skada som hade uppstått till följd av den överdebitering som hade tillämpats på bolaget, vad gäller den lastbilskartell som hade konstaterats i kommissionens beslut av den 19 juli 2016. Fordringsbeloppet uppgick till 24 420,69 euro, vilket motsvarade överdebiteringen. Som rättslig grund för sin talan åberopade Transsaqui artiklarna 72 och 76 i Ley 15/2007 de Defensa de la Competencia (lag 15/2007 om skydd för konkurrensen) av den 3 juli 2007,⁷ kommissionens beslut av den 19 juli 2016 och direktiv 2014/104/EU.⁸

9. Trots att Volvo har sitt säte i Göteborg (Sverige) angav Transsaqui, som Volvos delgivningsadress, adressen till det bolagets dotterbolag i Spanien, nämligen Volvo Group España, S.A.U., med säte i Madrid (Spanien).

10. Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) tog upp ansökan till behandling, varefter kopior av ansökan och av de handlingar som hade bifogats ansökan skickades, med rekommenderat brev, till Volvo Group Españas företagsadress i Madrid. Mottagande av det rekommenderade brevet avvisades dock med en handskreven lapp där Volvos adress i Sverige angavs, varpå Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) beviljade Transsaqui ett förberedande sammanträde för att lägga fram sitt ärende. Transsaqui hävdade att Volvo Group Españas vägran att motta delgivningen för att kunna lämna in ett svaromål till den talan som väckts mot Volvo måste ses som en manöver i ond tro för att fördröja förfarandet, med tanke på att Volvo ägde 100 procent av kapitalet i Volvo Group España, vilket innebar att de två bolagen utgjorde ett och samma företag enligt konkurrensrätten.

11. Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) slog fast, genom beslut av den 22 maj 2019, att svaranden (Volvo) skulle delges på företagsadressen för dotterbolaget Volvo Group España, i enlighet med ”principen om ett och samma företag”. Rätten skickade därför en begäran om rättsligt samarbete till domstolarna i Madrid. Genom domstolarna i Madrid gjordes således, den 5 september 2019, ett försök att verkställa delgivningen på den adressen, men en advokat som presenterade sig som ”rättslig företrädare för Volvo Group España” vägrade att ta emot delgivningen och uppgav att delgivning skulle ske vid Volvos kontor i

⁵ EGT L 1, 1994, s. 3.

⁶ En sammanfattning av det beslutet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 6 april 2017 (EUT C 108, 2017, s. 6).

⁷ BOE nr 159 av den 4 juli 2007, s. 12946.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv av den 26 november 2014 om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell rätt för överträdelse av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser (EUT L 349, 2014, s. 1).

Sverige. Delgivning skedde vid ett andra försök som domstolarna i Madrid gjorde vid dotterbolagets säte i Madrid. Handlingarna mottogs av en person som presenterade sig som anställd vid den juridiska avdelningen.

12. Eftersom Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) ansåg att ansökan hade delgivits på ett korrekt sätt och eftersom Volvo, som hade delgivits handlingarna, inte medverkade i förfarandet inom den föreskrivna fristen, förklarades svaranden ha utevarit, varpå förfarandet fortsatte. Ett försök gjordes att delge Volvo ifrågavarande beslut på företagsadressen för dess dotterbolag, Volvo Group España, men det bolaget vägrade återigen att motta delgivningen, med motiveringen att det inte var rätt adress. Den 26 februari 2020 meddelade Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) en dom i vilken den biföll Transsaquis talan och förpliktade Volvo att till Transsaqui betala ett skadestånd på 24 420,69 euro jämte lagstadgad ränta samt att ersätta rättegångskostnaderna.

13. Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) delgav Volvo domen genom rekommenderat brev till dotterbolagets säte i Madrid, vilket mottogs av en person som fanns på den adressen och som undertecknade mottagningsbeviset den 10 mars 2020. Efter det att domen var slutlig fastställdes rättegångskostnaderna enligt Transsaquis yrkanden. Rätten delgav Volvo denna dom på adressen i Madrid, så att bolaget kunde framställa invändningar och skriftligen bekräfta att delgivningen hade mottagits. Eftersom motparten inte hade bestridit kostnaderna inom den föreskrivna fristen godkände rätten kostnaderna till ett belopp av 8 310,64 euro och meddelade Volvo sitt beslut genom rekommenderat brev skickat till dotterbolagets säte i Madrid, där mottagningsbeviset undertecknades. På Transsaquis begäran verkställdes domen, varpå ett betalningskrav riktades mot Volvos tillgångar genom domstolsbeslut som delgavs på företagsadressen för dotterbolaget Volvo Group España i Madrid, den 17 mars 2021.

14. I ett antal skrivelser som skickades till Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) som svar på varje försök till delgivning, förklarade Volvo Group España varför det vägrade att motta delgivningen för de handlingar och kallelser som riktade sig till Volvo, eftersom Volvo har sitt säte i Sverige. Bolaget hävdade bland annat, för det första, att Volvo Group España och Volvo ingår i samma företagskoncern, men att båda bolagen är enskilda juridiska personer och att det förstnämnda bolaget inte har status som förvaltare av det sistnämnda och inte har rätt att ta emot delgivningar för det sistnämnda bolagets räkning. För det andra måste svaranden enligt den spanska processlagstiftningen delges vid sitt säte, och olika spanska domstolarna har i förfaranden avseende lastbilskartellen beslutat att delgivning vid det svarande moderbolagets säte i en annan medlemsstat, snarare än vid dotterbolagets företagsadress i Spanien, är korrekt, trots de juridiska banden bolagen emellan. För det tredje, i fall där svarandebolaget har sitt säte i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, ska delgivning ske i enlighet med förordning (EG) nr 1393/2007, och för det fjärde får sökanden inte kringgå reglerna om delgivning genom att använda alternativa adresser som inte är svarandens. Om så ändå sker, utgör det grund för omprövning av domen.

15. Den 15 juni 2021 ingav Volvo en ansökan vid Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) om resning av den slutliga dom som Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Valencia (Handelsdomstol nr 1, Valencia) hade meddelat i svarandens utelämnande och i vilken svaranden förpliktades att betala skadestånd till Transsaqui för överträdelse av konkurrensrätten. Volvo hävdade att ansökan hade lämnats in inom den lagstadgade tidsfristen på tre månader från den dag då bolaget fick kännedom om grunden för resning, eftersom bolaget hade "indirekt kännedom" om domen vid tidpunkten för delgivning av verkställighetsåtgärderna till sitt dotterbolags företagsadress i Spanien den 17 mars 2021.

16. Den hänskjutande domstolen vill, i huvudsak, få klarhet i huruvida artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), jämförd med artikel 101 FEUF, ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett moderbolag som har sitt säte i en annan medlemsstat delges en stämmingsansökan på den ort där det bolagets dotterbolag driver verksamhet.

17. Det är mot denna bakgrund som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) genom beslut av den 7 oktober 2022, vilket inkom till EU-domstolen den 10 oktober 2022, beslutade att vilandeförklara målet och att hänskjuta följande frågor till EU-domstolen för förhandsavgörande:

- ”1) Under de omständigheter som rör den lastbilskartell som beskrivs i detta beslut, kan artikel 47 i [stadgan], jämförd med artikel 101 [FEUF], tolkas så, att den kan anses ha tillämpats på ett korrekt sätt när – i förhållande till ett moderbolag som är föremål för en talan om skadestånd för konkurrensbegränsande beteende – delgivning har skett (eller försökts genomföras) vid dotterbolagets säte i den stat där förfarandet pågår, och moderbolaget, som har sitt säte i en annan medlemsstat, inte har ingett svaromål eller har uteblivit efter kallelse?
- 2) Om föregående fråga besvaras jakande, är då denna tolkning av artikel 47 i stadgan förenlig med artikel 53 i densamma, mot bakgrund av Tribunal Constitucionals (Författningsdomstolen, Spanien) rättspraxis om delgivning av moderbolag med säte i en annan medlemsstat i tvisterna om lastbilskarteller?”

18. Volvo, Transsaqui, den tjeckiska och den spanska regeringen samt kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden. Volvo, Transsaqui, den spanska regeringen och kommissionen deltog i förhandlingen som hölls den 18 oktober 2023.

Bedömning

Den första frågan

19. Genom sin första fråga vill den hänskjutande domstolen i huvudsak få klarhet i huruvida artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan innebär att rättegångshandlingar som riktar sig till ett moderbolag som har sitt säte i en medlemsstat med giltig verkan kan delges det bolagets dotterbolag i en annan medlemsstat.

Inledande anmärkningar

20. Det framgår av uppgifterna i begäran om förhandsavgörande att det nationella målet omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1215/2012.⁹ Enligt bestämmelserna i den förordningen ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat, i princip, väckas vid domstol i den medlemsstaten.¹⁰ Talan mot dem kan emellertid väckas vid domstol i en annan medlemsstat, bland annat om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden. I sådana situationer får talan väckas mot personer med hemvist i en medlemsstat av domstolen i en annan medlemsstat för den ort där skadan inträffade.¹¹

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1).

¹⁰ Se artikel 4.1 i förordning nr 1215/2012.

¹¹ Se artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012.

21. Transsaqui kommer från Spanien. Lastbilarna anskaffades i Spanien, där skadan inträffade. Av domstolens fasta praxis följer att spanska domstolar är behöriga, enligt artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012, att pröva en talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar mot ett bolag med säte i Sverige, i den mån skadan har inträffat på en ort där de har behörighet.

Förordning 1393/2007

22. Parterna i det nationella målet tycks vara eniga om de spanska domstolarnas behörighet, men de är oense om huruvida stämningensansökan skulle översändas från Spanien till Sverige för delgivning enligt bestämmelserna i förordning nr 1393/2007.

23. Volvo har gjort gällande att stämningensansökan skulle delges i enlighet med den förordningen och att Transsaqui inte kan kringgå bestämmelserna om delgivning av stämningensansökan genom att använda andra adresser än Volvos. Transsaqui har hävdade att Volvo agerar i ond tro i förfarandet samt att Volvo och dess spanska dotterbolag utgör ett och samma företag i konkurrensrättslig mening, även om de är skilda juridiska personer, och slutligen att bolaget inte kunde väcka sin talan om det var tvunget att betala kostnaderna för översättning till svenska.

24. Mot bakgrund av denna tvist ska det, före behandlingen av de två bestämmelser som den nationella domstolen uttryckligen har hänvisat till i sin första fråga,¹² fastställas huruvida bestämmelserna i förordning nr 1393/2007 har betydelse i det nationella målet.

– Tillämpningsområde

25. En väl fungerande inre marknad kräver en viss grad av reglering och harmonisering inom området för internationella civilrättsliga förfaranden, varför unionslagstiftaren¹³ successivt har antagit en ram för samordning av civilrättsliga förfaranden mellan medlemsstaterna¹⁴ samt för rättsligt samarbete. Översändande av handlingar för delgivning mellan medlemsstater ingår i denna sistnämnda kategori. För detta ändamål¹⁵ föreskrivs i förordning nr 1393/2007 en tillhörande mekanism för delgivning av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil och kommersiell mellan medlemsstaterna.

26. Enligt förordning nr 1393/2007 kan rättegångshandlingar delges på framför allt två sätt: 1) direkt delgivning, vilket innebär att den ansökande parten får delge handlingen direkt till adressaten, genom behöriga personer i den medlemsstat där delgivningen äger rum, och 2) översändande via de behöriga myndigheterna, varvid den ansökande parten får delge handlingen till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där delgivningen ska ske. De behöriga myndigheterna ska därefter delge adressaten handlingen, i enlighet med den medlemsstatens nationella rätt.

27. Förordning nr 1393/2007 avser i första hand det *sätt* på vilket handlingar ska översändas för delgivning.

¹² Det vill säga artikel 47 i stadgan och artikel 101 FEUF.

¹³ Sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft den 1 maj 1999.

¹⁴ Se förordning nr 1215/2012 och rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, 2003, s. 1).

¹⁵ Se, för ett liknande resonemang, framför allt skäl 2 i förordning nr 1393/2007.

28. Frågan *om* och *när* handlingar ska översändas för delgivning är utan tvekan svårare. I artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007 anges att förordningen ska tillämpas ”i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur då en rättegångshandling eller en annan handling *ska* sändas från en medlemsstat till en annan för delgivning”.¹⁶ Detta föranleder frågan vilken lag som avgör huruvida handlingar ska delges utomlands: förordningen i sig eller nationell rätt?

29. Ordalydelsen i artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007 kan tolkas så, att tillämpningsområdet för förordning nr 1393/2007 uteslutande bestäms av nationell rätt,¹⁷ vilket skulle innebära att medlemsstaterna har sista ordet när det gäller att avgöra om och när handlingar ska översändas för delgivning.

30. Domstolen har hittills gjort en annan bedömning.

31. I domen i målet Alder¹⁸ hade domstolen att avgöra huruvida nationella processregler enligt vilka rättegångshandlingar (från medlemsstat A) till en part som har hemvist i en annan medlemsstat eller som stadigvarande vistas i den staten (medlemsstat B) läggs till akten (som finns i medlemsstat A) och anses delgivna, när nämnda part inte har utsett någon representant med hemvist i medlemsstaten (medlemsstat A), i vilken domstolsförfarandet äger rum, som är behörig att ta emot delgivningar, är förenliga med unionsrätten.

32. I sin dom i målet Alder¹⁹ avvisade domstolen argumentet att tillämpningsområdet för förordning nr 1393/2007 skulle fastställas i enlighet med nationella processregler. Domstolen fann att artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007 utgjorde hinder för ifrågavarande nationella processregler. Domstolen drog i huvudsak denna slutsats efter en systematisk tolkning av bestämmelserna och skälen i förordning nr 1393/2007, tillsammans med ett *e contrario*-resonemang: eftersom det endast är i artikel 1.2 i förordningen²⁰ och skäl 8²¹ som det uttryckligen hänvisas till en situation där förordningen inte ska tillämpas, ska den tillämpas i alla övriga fall. Domstolen instämde uttryckligen i förslaget till avgörande av generaladvokaten Bot²² och slog fast att med undantag för i de två ovannämnda fallen²³ gäller ”att delgivningen av en rättegångshandling, i de fall där den person som ska delges har hemvist i utlandet, ska omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1393/2007 och den ska följaktligen i enlighet med artikel 1.1 i förordningen ske med de medel som införs genom förordningen för detta ändamål”.²⁴

33. Domstolen fann i grund och botten att ”[a]tt överlåta åt den nationella lagstiftaren att avgöra i vilka fall ett sådant behov föreligger skulle nämligen omöjliggöra en enhetlig tillämpning av förordning nr 1393/2007, eftersom det inte kan uteslutas att medlemsstaterna skulle föreskriva olika lösningar”.²⁵

¹⁶ Se artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007. Min kursivering.

¹⁷ Se, för ett liknande resonemang, exempelvis Sujecki, B., i Gebauer, M., Wiedmann, T., *Europäisches Zivilrecht*, 3:e upplagan, C.H. Beck, München, 2021, kapitel 38 (Europäische Zustellungsverordnung), Erwgr., punkt 6.

¹⁸ Dom av den 19 december 2012 (C-325/11, EU:C:2012:824) (nedan kallad domen i målet Alder).

¹⁹ Se dom av den 19 december 2012 (C-325/11, EU:C:2012:824, punkt 26).

²⁰ Enligt den bestämmelsen är förordning nr 1393/2007 inte tillämplig när adressen till den person som ska delges inte är känd.

²¹ I det skälet anges att förordningen inte bör tillämpas på delgivning av en handling till partens representant i den medlemsstat i vilken förfarandet äger rum, oavsett denna parts hemvist.

²² Se förslag till avgörande av generaladvokaten Bot i målet Alder (C-325/11, EU:C:2012:583, punkt 49).

²³ Det vill säga det fall när adressen till den person som ska delges handlingen inte är känd och när en handling delges partens representant i den medlemsstat i vilken förfarandet äger rum.

²⁴ Se dom av den 19 december 2012, Alder (C-325/11, EU:C:2012:824, punkt 25).

²⁵ Se dom av den 19 december 2012, Alder (C-325/11, EU:C:2012:824, punkt 27).

34. Jag anser att domstolens tolkning av artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007 helt överensstämmer med såväl det smidiga samarbetet på privaträttens område som syftet med bestämmelserna om den inre marknaden.²⁶

35. Det kan därför med säkerhet antas att det finns en allmän princip som ligger till grund för förordning nr 1393/2007 och som innebär att handlingar som riktar sig till en svarande som har sin hemvist i en annan medlemsstat än den där förfarandet inleds ovillkorligen måste delges i svarandens medlemsstat. Denna princip överensstämmer för övrigt med syftet med hela det civilprocessrättsliga systemet i EU, där begreppet hemvist är centralt.

36. Jag vill i förbigående påpeka att denna princip inte innebär att alla aspekter av delgivning av rättegångshandlingar och andra handlingar i ett gränsöverskridande sammanhang omfattas av förevarande förordning. Det finns förvisso fall där vissa specifika aspekter av delgivning ska bestämmas av nationell rätt.²⁷ Detta förändrar emellertid inte det faktum att nationell rätt inte kan ändra i vilka fall delgivning av en handling till en person med hemvist i en annan medlemsstat omfattas av förordningens tillämpningsområde.

– *Konsekvenser för förevarande mål*

37. För att återgå till förevarande mål innebär ovanstående resonemang att bestämmelserna i förordning nr 1393/2007 är tillämpliga.

38. Volvo har hemvist²⁸ i en annan medlemsstat (Sverige) än den där talan väcktes (Spanien). Det är för övrigt ostridigt att Volvo och dess dotterbolag är skilda juridiska personer. Dessutom har Volvo inte utsett sitt dotterbolag till sin representant i Spanien för delgivning av rättegångshandlingar.

39. Delgivningen av de aktuella rättegångshandlingarna ska följaktligen ske i enlighet med bestämmelserna i förordning nr 1393/2007. För att säkerställa effektiva och skyndsamma rättsliga förfaranden samt en god rättskipning fastställs i förordningen, i detta hänseende, principen om direkt översändande av rättegångshandlingar och andra handlingar mellan de enheter som medlemsstaterna har utsett.

40. Principen att en person som är föremål för en civilrättslig talan har rätt att personligen delges stämningsansökan i så god tid att denne kan förbereda sitt försvar utgör, såsom kommissionen har påpekat, en grundläggande del av rätten till en rättvis rättegång i detta sammanhang. I detta avseende garanterar såväl artikel 28 i förordning nr 1215/2012 som artikel 19 i förordning nr 1393/2007 rättigheterna för svarande som inte har inställt sig. I en sådan situation måste den hänskjutande domstolen vilandeförklara målet till dess att det har fastställts att svaranden delgavs handlingen i enlighet med förordning nr 1393/2007.

²⁶ I delar av doktrinen framförs emellertid kritik mot domstolens slutsatser i domen i målet Alder. Se, exempelvis, Cornette, F., *Cour de justice de l'Union européenne. – 19 décembre 2012. Aff. C-325/11. Note de doctrine*, *Revue critique de droit international privé*, 102(3) 2013, s. 700–709, på s. 707, där det konstateras att det är upp till medlemsstaterna att avgöra i vilka fall handlingar som ska delges måste översändas till andra medlemsstater, eftersom det inte nämns något i förordningen om detta.

²⁷ Jag kan naturligtvis inte ge alla tänkbara exempel i detta skede. Jag kommer således att begränsa mig till några få slumpmässigt utvalda men dock illustrativa frågeställningar, nämligen exakt vem som måste underteckna en handling, hur delgivning till barn ska hanteras och hur handlingar ska delges inom hemvistmedlemsstaten.

²⁸ I avsaknad av en hänvisning till begreppet "hemvist" i förordning nr 1393/2007 går det i detta hänseende med säkerhet att förlita sig på principen i artikel 63.1 i förordning nr 1215/2012, enligt vilken en juridisk person ska anses ha hemvist i orten för dess stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet.

41. Härav följer att ett moderbolag med säte i en annan medlemsstat (Sverige) har rätt att inte inställa sig när stämningsansökan har delgetts vid hemvisten för dess dotterbolag som har säte i en annan medlemsstat (Spanien). På liknande sätt kan ett dotterbolag (med säte i Spanien) inte åläggas att godta delgivning av en stämningsansökan som riktar sig till dess moderbolag med säte i en annan medlemsstat (Sverige).

Artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan

42. Jag ska nu bedöma huruvida artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan medför att denna preliminära slutsats kan ifrågasättas.

43. Volvo har gjort gällande att talan om ersättning för skada till följd av en överträdelse av konkurrensrätten helt och hållet omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 1393/2007 och att det, med stöd av artikel 47 i stadgan och artikel 101 FEUF, inte kan uteslutas att den förordningen är tillämplig på rättsmedel i konkurrensärenden i allmänhet eller på rättsmedel som grundar sig på kommissionens beslut av den 19 juli 2016.

44. Denna bedömning delas, i allt väsentligt, av den tjeckiska regeringen och kommissionen.

45. Transsaqui däremot har av domen i målet Sumal dragit slutsatsen att begreppet ”ekonomisk enhet eller företag” som utvecklas däri även är tillämpligt på det processrättsliga området, med hänsyn till att domstolen i denna dom slog fast att en talan kan väckas mot ett dotterbolag inom ramen för en konkurrensbegränsande samverkan.

46. Mot bakgrund av den domen anser Transsaqui att eftersom det är möjligt att talan väcks mot ett dotterbolag och att det kan vara solidariskt ansvarigt med sitt moderbolag för skada som orsakats inom ramen för en konkurrensbegränsande samverkan på grund av att de utgör ett enda företag, så måste det dotterbolaget kunna vara adressat för den stämning som företaget delges.

47. Transsaqui har dessutom angett att det i förevarande fall, av processekonomiska skäl, inte skulle vara meningsfullt att delge stämningen i Sverige eftersom den rättshandling som ligger till grund för hela förfarandet, det vill säga lastbilsförsäljningen, utfördes i Spanien.

48. Bolaget anser att artikel 47 i stadgan, jämförd med artikel 101 FEUF, kan tolkas så, att ett moderbolag, som är föremål för en talan om ersättning för skada som orsakats av en konkurrensbegränsande samverkan, med giltig verkan har delgetts en kallelse i fall där delgivningen av stämningsansökan har skett på adressen för dess dotterbolag, som har hemvist i den stat där det rättsliga förfarandet pågår, och moderbolaget, som har hemvist i en annan medlemsstat, inte har ingett svaromål och uteblivit efter kallelse.

49. I domen i målet Sumal fann domstolen att inom ramen för en skadeståndstalan, som grundar sig på förekomsten av en överträdelse av artikel 101 FEUF som kommissionen konstaterat i ett beslut, kan en juridisk person som inte i beslutet anges som skyldig till en överträdelse av konkurrensrätten ändå hållas ansvarig på grund av en annan juridisk persons överträdelse, när båda dessa juridiska personer ingår i samma ekonomiska enhet och således utgör ett företag som har begått en överträdelse i den mening som avses i artikel 101 FEUF.²⁹ Domstolen erinrade i detta

²⁹ Se dom av den 6 oktober 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

sammanhang om den omständigheten att fastställandet av vilken enhet som ska ersätta den skada som orsakats av en överträdelse av artikel 101 FEUF direkt regleras av unionsrätten³⁰ och att begreppet företag enligt artikel 101 FEUF utgjorde ett självständigt unionsrättsligt begrepp.³¹

50. Enligt min mening utgör artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan inte hinder för den grundläggande principen i förordning nr 1393/2007 att handlingar som riktar sig till en svarande med hemvist i en annan medlemsstat ska delges i den medlemsstaten. Med andra ord kan och ska inte bestämmelserna i förordning nr 1393/2007 åsidosättas i förevarande fall. Domen i målet Sumal ger helt enkelt inte några indikationer om detta.

51. För det första är domstolens resonemang i domen i målet Sumal uteslutande inriktat på materiellrättsliga överväganden. Det är här normalt att tillåta en viss flexibilitet, så att de som har drabbats av konkurrensbegränsande beteende kan begära lämplig upprättelse. Det är av avgörande betydelse för en enskild att veta vilken enhet som denne kan vända sig till för att begära skadestånd. I detta sammanhang utgör begreppet ”ekonomisk enhet” hinder för att en svarande exempelvis överför kapital från ett moderbolag till sitt dotterbolag och vice versa. Genom att fokusera på ”samma ekonomiska enhet” anpassade domstolen den rättsliga verkligheten till den ekonomiska. Varje oklarhet ska däremot undvikas vad gäller bestämmelserna om hur en stämningsansökan ska delges. Detta är trots allt en grundläggande aspekt av rätten till försvar i civilrättsliga förfaranden.

52. För det andra iakttagandet av samtliga krav för att en rättegångshandling ska kunna delges på ett korrekt sätt en känslig fråga, särskilt med hänsyn till de processuella verkningar som följer av delgivning. Till exempel är ett civilrättsligt förfarande i regel *pågående* i rättslig och formell mening så snart stämningsansökan har delgetts. Omvänt kan en utebliven eller bristfällig delgivning utgöra grund för att vägra erkännande³² eller verkställighet av en dom.³³ Mer allmänt är korrekt delgivning av en rättegångshandling en fråga om rättvisa förfaranden.

53. För det tredje skulle en mildring av bestämmelserna i förordning nr 1393/2007 genom att tillåta delgivning av en handling till en annan (juridisk) person (*in casu* ett dotterbolag) i slutändan kunna leda till en brist på ömsesidigt förtroende för det rättsliga samarbetet. Ömsesidigt förtroende förutsätter och grundar sig på antagandet att de processuella kraven – i synnerhet de som följer direkt av unionsrätten (*in casu* förordning nr 1393/2007) – har iakttagits och uppfyllts när ett förfarande har inletts. Att till bestämmelserna i denna förordning lägga till en läsning av artikel 101 FEUF i förening med artikel 47 i stadgan skulle enligt min mening inte tjäna det rättsliga samarbetet, utan utgöra ett mindre men betydande steg mot en faktisk eliminering av detta.

54. Slutligen vill jag ta upp frågan om översättning av handlingar, vilken framkom vid förhandlingen. Transsaqui har hävdats att delgivning av en handling till Volvo i Sverige – i enlighet med förordning nr 1393/2007 – skulle medföra betydande svårigheter för ett litet företag som Transsaqui. Bolaget har närmare bestämt hävdats att Volvo inte skulle godta mottagandet av handlingar som var avfattade på spanska. Jag anser att denna fråga är rent hypotetisk av följande skäl: För det första har det i det nationella målet inte ens gjorts något försök att delge stämningsansökan i Sverige i enlighet med den förordningen. För det andra har den nationella domstolen inte – ens underförstått – ställt någon fråga om hur förordning

³⁰ Se dom av den 6 oktober 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

³¹ Se dom av den 6 oktober 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

³² Se artikel 45.1 b i förordning nr 1215/2012.

³³ Se artikel 46 i förordning nr 1215/2012.

nr 1393/2007 ska tolkas. Mot denna bakgrund är alla överväganden om huruvida tillämpningen av förordningen skulle ha kunnat utgöra hinder för Transsaquis tillgång till rättslig prövning i detta specifika förfarande av en rent hypotetisk karaktär. Avslutningsvis anser jag att dessa överväganden är oberoende av det huvudsakliga rättsproblem som är föremål för de frågor som har ställts till domstolen för förhandsavgörande.

55. Sammanfattningsvis anser jag inte att det finns något utrymme för att tillämpa artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan i förevarande mål.

Direktiv 2014/104

56. Om artikel 101 FEUF saknar betydelse i förevarande mål gäller detsamma i förlängningen bestämmelserna i det underordnade direktivet 2014/104.

57. För fullständighetens skull ska det emellertid betonas att direktiv 2014/104 inte vid något tillfälle behandlar frågan om kallelser eller delgivning av rättegångshandlingar. Följaktligen anges i skäl 11 i direktivet, i otvetydiga ordalag som utgör en rättslig tautologi, att i avsaknad av unionsrätt omfattas skadeståndstalan av medlemsstaternas nationella regler och förfaranden och att sådana regler och förfaranden måste följa principen om ändamålsenlighet och likvärdighetsprincipen.

58. Med hänsyn till att det finns processuell unionsrätt som är tillämplig på situationen i förevarande mål, i form av förordning nr 1393/2007, finns det icke desto mindre, i detta hänseende, *inget* utrymme för nationell processuell autonomi samt för principen om ändamålsenlighet och likvärdighetsprincipen. Det faktum att det hänvisas till nationell rätt i direktiv 2014/104 får inte medföra en ändring av de principer som slås fast i unionsrätten, såsom den allmänna principen i förordning nr 1393/2007 att handlingar som riktar sig till en svarande med hemvist i en annan medlemsstat än den där förfarandet har inletts ovillkorligen ska delges i svarandens medlemsstat.

Slutliga överväganden

59. Avslutningsvis vill jag understryka att jag uppfattar det som om domstolen redan var medveten om det aktuella problemet i domen i målet Sumal. I sitt förslag till avgörande i nämnda mål, vilket domstolen följde i hög grad, medgav generaladvokat Pitruzzella nämligen uttryckligen att "om offret ges möjlighet att väcka talan mot ett dotterbolag som har säte i offrets medlemsstat undanröjs de praktiska svårigheter som hänger samman med delgivningen av stämningen utomlands och verkställandet av den eventuellt fällande domen".³⁴ Jag kan bara instämma i detta uttalande. Enkelt uttryckt står sökande inför valet att vidta rättsliga åtgärder mot moderbolaget, dess dotterbolag eller båda dessa. Det finns emellertid *ingen* valmöjlighet när det gäller vilken processrätt som är tillämplig i respektive situation. En sökande får inte plocka russin ur kakan i den meningen att denne väcker talan mot dotterbolaget och delger moderbolaget stämmningsansökan eller vice versa. Saken i respektive situation saknar betydelse för förfarandet.

³⁴ Se förslag till avgörande av generaladvokaten Pitruzzella i målet Sumal (C-882/19, EU:C:2021:293, punkt 68).

Förslag till svar

60. Mitt föreslagna svar på den första frågan är således att artikel 1.1 i förordning nr 1393/2007 ska tolkas så, att den utgör hinder för att rättegångshandlingar som riktar sig till ett moderbolag som har sitt säte i en medlemsstat med giltig verkan kan delges det bolagets dotterbolag i en annan medlemsstat. Denna slutsats påverkas inte av artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan.

Den andra frågan

61. Genom sin andra fråga vill den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i huruvida artikel 53 i stadgan, om den första frågan besvaras jakande, ska tolkas så, att en medlemsstat får kräva att en stämningsansökan ska delges vid sätet för det bolag som den handlingen riktar sig till och inte på adressen för det bolagets dotterbolag.

62. Med tanke på det föreslagna svaret på den första frågan finns det inget behov av att besvara den andra. Denna fråga bygger på antagandet att om artikel 47 i stadgan och artikel 101 FEUF medför en ändring av bestämmelserna om delgivning av handlingar i förordning nr 1393/2007 skulle Tribunal Constitucionals (Författningsdomstolen) rättspraxis anses strida mot unionsrätten. Å ena sidan förefaller svaret uppenbart med hänsyn till principen om unionsrättens företräde. Å andra sidan skulle det emellertid vara svårt att göra ett entydigt ställningstagande i denna fråga utan att exakt känna till vare sig bakgrunden till själva domen eller skälen till dess antagande, särskilt mot bakgrund av skyddet för de grundläggande rättigheterna enligt nationell rätt.

63. Jag har inga invändningar mot den nationella rättspraxis som den hänskjutande domstolen har hänvisat till när det gäller artikel 101 FEUF och artikel 47 i stadgan. Det saknas därför anledning att pröva denna rättspraxis mot bakgrund av artikel 53 i stadgan och att göra en eventuell avvägning mellan potentiellt motstridiga grundläggande rättigheter. Med andra ord anser jag att bestämmelserna i förordning nr 1393/2007 på ett uttömmande sätt behandlar och väger de olika parternas konkurrerande rättigheter och intressen, vad förevarande mål beträffar.

Förslag till avgörande

64. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen besvarar de frågor som Tribunal supremo (Högsta domstolen, Spanien) har ställt för förhandsavgörande på följande sätt:

Artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 av den 13 november 2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur ("delgivning av handlingar") och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1348/2000

ska tolkas så, att den utgör hinder för att rättegångshandlingar som riktar sig till ett moderbolag som har sitt säte i en medlemsstat med giltig verkan kan delges det bolagets dotterbolag i en annan medlemsstat.

Denna slutsats påverkas inte av artikel 101 FEUF och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.